

Факултет Правни

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Веће научних области правно-економских
наука

(Број захтева)

(Назив већа научне области коме се захтев
упућује)

(Датум)

ЗАХТЕВ**за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације за кандидата
на докторским студијама**

Молимо да, сходно члану 47. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета", број 162/11-пречишћени текст, 167/12, 172/13 и 178/14), дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

„Порески деликти у српском праву“

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ

- јавне финансије и финансијско право
- кривично право

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:

Миња (Слађан) Ђокић

2. Претходно образовање (назив и седиште факултета, студијски програм):

Универзитет у Београду,
Правни факултет, мастер
академске студијеУниверзитет у Београду,
Правни факултет, основне
академске студије

3. Година дипломирања:

Мастер академске
студије: 2015.
Основне студије: 2013.

4. Година уписа на докторске студије: 2015.

5. Назив студијског програма
докторских студија:

Право

ПОДАЦИ О МЕНТОРИМА:

Име и презиме ментора: **др Гордана Илић Попов**

Звање: редовни професор

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације:

1. *Central/Eastern Europe: Taxation and Investment: Country Analysis: Chapter on Corporate Taxation; Chapter on Individual Taxation; Chapter on Business Entities - Section C* (with Dejan Popović), International Bureau of Fiscal Documentation, Amsterdam 2014, 2013, online publication www.ibfd.org
2. *Depicting National Tax Legislation: Serbia* (with Svetislav Kostić), in: *"Tax Legislation: Standards, Trends and Challenges"* (eds. Włodzimierz Nykiel, Małgorzata Sek), Wolter Kluwer, Warszawa 2015, p. 369-385.
3. *Serbia National Report* (with Svetislav Kostić), in: *"Tax Secrecy and Tax Transparency – The Relevance of Confidentiality in Tax Law"*, Part 2 (eds. M. Lang, P. Pistone, J. Schuch et al.), Peter Lang GmbH, Internationaler Verlag der Wissenschaften, Frankfurt 2013, pp. 939-966.
4. *The Construction Permanent Establishment under Serbian Domestic and Tax Treaty Law* (with Svetislav Kostić), *European Taxation*, Vol. 6/2013, pp. 265-275.
5. Ретроактивност закона у пореском праву (са Дејаном Поповићем), *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 1/2015, стр. 5-22.
6. Финансирање цркава и верских заједница, у: *"Религија, политика, право"*, ур. Јован Ћирић, Велибор Џомић, Мирољуб Јефтић, Институт за упоредно право, Православна Митрополија Црногорско приморска, Центар за проучавање религије и верску толеранцију, Београд 2015, стр. 269-286.
7. Пореска структура и корупција (са Дејаном Поповићем), *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 1/2014, стр. 5-22.
8. Кривично дело одавања службене тајне у српском пореском праву, *Журнал за криминалистику и право*, бр. 2/2014, стр. 1-13.
9. Начело савесности и делатност пореских саветника, *Правни живот*, бр. 11/2014, стр. 23-32.
10. Подаци и информације у пореском поступку и правна сигурност у Републици Србији, *„Владавина права и правна држава у региону“*, ур. Горан Марковић, Универзитет у Источном Сарајеву Правни факултет, Источно Сарајево 2014, стр. 871-891.

Име и презиме ментора: **др Игор Вуковић**

Звање: ванредни професор

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације:

1. „О унапређењу кривичноправне заштите слободе вероисповести у српском и црногорском праву“, *Религија, политика и право*, Институт за упоредно право – Митрополија црногорско-приморска et al., Београд – Будва, 2015, стр. 95–113.
2. „Имунитет неодговорности посланика – уставноправни и кривичноправни поглед“, коаутор: Владан Петров, *Српска политичка мисао*, год. XXII, бр. 2/2015, ISSN 0354–5989.
3. „Обљуба злоупотребом положаја наставника“, коаутор: Иван Ђокић, *Теме*, год. XXXIX, бр. 3/2015, ISSN 0353–7919.
4. „Правно-политичко оправдање кривичног дела коришћења платних картица без покрића“, коаутор: Мирјана Радовић, *Анали Правног факултета у Београду*, год. LXII, бр. 2/2014, ISSN 0003–2565.
5. „О ситуацијама посредног извршилаштва у српском кривичном праву“, *Анали Правног факултета у Београду*, год. LXI, бр. 1/2013, ISSN 0003–2565, стр. 96–121.
6. „Кривичноправни појам и функције радње“, *Crimen*, год. III, бр. 1/2012, ISSN 2217–219X, стр. 73–94.
7. „Кривичноправни проблеми преношења ХИБ-а“, *Crimen*, год. I, бр. 1/2010, ISSN 2217–219X, стр. 66–90.

8. „Материјално довршење кривичног дела“, *Анали Правног факултета у Београду*, год. LVI, бр. 2/2008, ISSN 0003–2565, стр. 139–160.
9. „О субјективним обележјима противправности у кривичном праву“, *Анали Правног факултета у Београду*, год. LIX, бр. 2/2011, ISSN 0003–2565, стр. 122–141.
10. „Структура нехатног кривичног дела“, *Архив за правне и друштвене науке*, год. XCVII, бр. 3–4/2008, ISSN 0004–1270, стр. 223–276.

У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији техничко-технолошких, природно-математичких и медицинских наука ментор треба да има најмање три рада са SCI, SSCI, AHCI или SCIE листе, као и Math-Net.Ru листе.

У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији друштвено-хуманистичких наука ментор треба да има најмање три рада са релевантне листе научних часописа (Релевантна листа научних часописа обухвата SCI, SSCI, AHCI и SCIE листе, као и ERIH листу, листу часописа које је Министарство за науку класификовало као M24 и додатну листу часописа коју ће, на предлог универзитета, донети Национални савет за високо образовање. Посебно се вреднују и монографије које Министарство науке класификује као M11, M12, M13, M14, M41 и M51.)

Обавештавамо вас да је Наставно-научно веће

(назив надлежног тела факултета)

на седници одржаној 12.2.2018. године размотрило предложену тему и закључило да је тема подобна за израду докторске дисертације јер садржи оригиналну идеју и да је од значаја за развој науке, примену њених резултата, односно развој научне мисли уопште.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

- Прилог**
- 1. Предлог теме докторске дисертације са образложењем.**
 - 2. Акт надлежног тела факултета о подобности теме за израду докторске дисертације.**
 - 3. Електронска верзија.**

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Београд, 29. јануар 2018. године

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком управника докторских студија, а на предлог Катедре за правно-економске науке и Катедре за кривично право, одређени смо за чланове Комисије за одбрану пројекта докторске дисертације (04-број: 2131/6 од 29. новембра 2017. године), са задатком да дамо мишљење да ли се може прихватити тема за израду докторске дисертације кандидата **Миње Ђокића**, под насловом „**ПОРЕСКИ ДЕЛИКТИ У СРПСКОМ ПРАВУ**“. Након увида у пројекат и његове одбране од стране кандидата, подносимо Већу следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Миња Ђокић је рођен 22.09.1990. године у Београду, где је завршио основну школу „Бранко Ђопић“ и Петнаесту београдску гимназију – Гимназија Патријарх Павле. Основне студије на Правном факултету Универзитета у Београду уписао је 2009. године. Дипломирао је 2013. године и исте године уписао правно-економски модул мастер студија на Правном факултету Универзитета у Београду. Звање мастер правника стекао је 2014. године, одбранивши са одликом мастер рад на тему „Економска анализа накнаде нематеријалне штете“. Похађао је током 2015. године Студије за специјализацију (иновацију) знања из области Пореског саветовања на Правном факултету Универзитета у Београду и са успехом положио завршни испит. Докторске студије из уже научне области Јавне финансије и финансијско право уписао је, такође, на Правном факултету Универзитета у Београду 2015. године и са високим оценама положио усмени докторски испит.

Током основних студија био је представник Правног факултета Универзитета у Београду на Међународном такмичењу из Права Европске Уније у Бриселу – *European Law Moot Court Competition*, на којем је тим Правног факултета такмичење завршио као регионални финалиста.

Од 2013. до 2015. године радио је као адвокатски приправник у Адвокатској канцеларији „Vukoje, Rudović i Vukmirović“ у Београду и бавио се привредним правом. Правосудни испит је положио 2015. године, а од 2016. године ради самостално као адвокат у Београду. Претежна област рада му је пореско саветовање и заступање странака у пореским управним, прекршајним и кривичним поступцима, као и заступање у привредним споровима.

Течно говори енглески, а служи се и немачким језиком. Влада рачунарским програмима MS Office, као и користи различите базе података.

Током својих докторских студија, написао је и објавио следеће научне радове:

1. „Утицај опомене за плаћање пореског дуга на ток пореске застарелости“, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 1/2016, стр. 280-300. М24

У чланку Миња Ђокић настоји да да одговор на питање да ли опомена за плаћање пореског дуга прекида ток застарелости права Пореске управе на утврђивање и наплату пореза. Он је анализирао тај пореско-правни институт кроз праксу пореских органа (тј. релевантна службена мишљења Министарства финансија Републике Србије) и судску праксу (тј. праксу некадањег Врховног суда, сада Врховног касационог суда, и праксу Уставног суда). Бавећи се овим питањем, Ђокић је закључио да постоји разилажење у схватању института пореске опомене и његове примене у пореској пракси. Он у раду констатује да је установљена тенденција Пореске управе да је, упркос томе што опомену за плаћање пореског дуга не сматра пореским управним актом или актом правно-решавајућег карактера, тумачи као акт којим се застарелост прекида. Ђокићева намера је била да кроз свој рад докаже да достављање опомене пореском дужнику не прекида ток пореске застарелости, тврдећи да није реч о акту правно-решавајућег карактера, што закон изричито захтева.

2. „Суспензивно дејство жалбе у пореском управном поступку Републике Србије“ (прихваћено за објављивање у часопису *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 1/2018)

Предмет овог чланка је анализа редовног правног средства у пореском управном поступку Републике Србије, са освртом на његову делотворност. Аутор анализира поступак по жалби против пореских управних аката (пре свега, решења), са нагласком на захтев за одлагање извршења којим се у посебном поступку пред другостепеним пореским органом или Управним судом остварује суспензија извршења ожалбеног пореског управног акта. Такође, анализом је обухватио и оскудне, али значајне примере судске праксе у овој области пореске материје. Ђокић заступа становиште да у Србији као земљи у развоју, као изузетак од правила, треба задржати принцип несуспензивног дејства жалбе, у сврху ефикасније наплате пореза и заштите интереса фиска. Међутим, он ипак сматра да је у изузетним случајевима (на пример, када је имовина пореских обвезника угрожена, па тиме и њихова егзистенција) потребно да се омогући заштита права пореских обвезника кроз одлагање извршења пореског управног акта. Ауторов крајњи закључак је да непримена института одлагања извршења у предвиђеним ситуацијама има за последицу неделотворност жалбе као правног средства. У том смислу, Ђокић указује *de lege ferenda* на потребу двостепености управног судства и организовање посебних пореских одељења у Управном суду Србије.

2. Предмет и циљ дисертације

Различити облици кажњивог понашања у домену пореског права данас су многобројни. С обзиром на то да норме које прописују деликтна понашања у области опорезивања имају за предмет јединствени групни објекат заштите, тј. јавне приходе, кандидат је настојао да називом теме докторске дисертације јасно одреди предмет анализе.

Повреда прописа којима су регулисани доприноси за обавезно социјално осигурање, таксе и накнаде за коришћење јавних добара неће бити предмет анализе у дисертацији.

Деликтна понашања су сва она понашања која су супротна усвојеним друштвеним правилима. Степен друштвене угрожености услед повреде одређеног правила опредељује да ли ће одређена противправна радња бити кривично дело или прекршај.

Предмет докторске дисертације Миње Ђокића биће и порески прекршаји и пореска кривична дела, које кандидат оправдано подводи под шири појам „порески деликти“. Синтагма „порески деликти“ је термин којим ће кандидат настојати да изврши класификацију друштвене појаве коју ће у докторској дисертацији истраживати, а то је незаконита евазија пореза која је санкционисана кривичним и прекршајним нормама.

Појам пореских кривичних дела није стран српском законодавству, па тако прва глава седмог дела Закона о пореском поступку и пореској администрацији – ЗПППА (*Службени гласник РС*, бр. 80/2002, ... 108/2016) носи тај назив. Реч „порески“ користи се како би се нагласило да се тим делима штити исти групни објекат заштите, односно фискус Републике Србије. Кандидат ће истраживањем обухватити, поред пореских кривичних дела из ЗПППА, и кривична дела која су регулисана Кривичним закоником – КЗ (*Службени гласник РС*, бр. 85/2005, ... 94/2016) – пореску утају и неуплаћивање пореза по одбитку. *Differentia specifica* која та два кривична дела издваја од других дела прописаних кривичним законодавством је управо групни објекат заштите, тј. јавни приходи, који су уставна категорија. Намера кандидата је да у докторској дисертацији изнесе своје разлоге због којих сматра да би убудуће требало размишљати у правцу одустајања од дихотомије нормирања пореских кривичних дела, односно да сва пореска кривична дела треба уредити једним прописом, и то Кривичним закоником, у посебној глави која би носила назив „Кривична дела против фискаса“.

Предметом докторске дисертације биће обухваћена и анализа пореских прекршаја, који су такође нормирани у ЗПППА. Кандидат констатује да су у тренутку припреме пројекта дисертације, сви порески прекршаји, изузев прекршаја из чл. 112а Закона о порезу на добит правних лица (*Службени гласник РС*, бр. 25/2001, ... 113/2017), на јединствен начин регулисани у ЗПППА.

Држећи се наведене методологије, Ђокић ће у докторској дисертацији са предложеним називом свеобухватној анализи подврћи следеће облике деликтог понашања у области опорезивања: пореску утају (чл. 229 КЗ); неуплаћивање пореза по одбитку (чл. 229а КЗ); неосновано исказивање износа за повраћај пореза и порески кредит (чл. 173а ЗПППА); угрожавање наплате пореза и пореске контроле (чл. 175 ЗПППА); недозвољен промет акцизних производа (чл. 176 ЗПППА); недозвољено складиштење робе (чл. 176а ЗПППА); неподношење и неблаговремено подношење пореске пријаве, необрачунавање, неплаћање и неблаговремено плаћање пореза (чл. 177 ЗПППА); пријављивање мањих износа пореза и давање нетачних података у пореској пријави (чл. 178 ЗПППА); недостављање документације уз пореску пријаву, евиденционих пријава и захтева, обавештења, докумената и других података (чл. 178а ЗПППА); поступање супротно правилима пословања прописаних пореским законом (чл. 178б ЗПППА); посебне пореске прекршаје (чл. 179 ЗПППА); пореске прекршаје пореских обвезника – физичких лица (чл. 180 ЗПППА); неподношење информативне пореске пријаве (чл. 180а ЗПППА); прекршаје из чл. 180б ЗПППА; пореске прекршаје пореских посредника и других пореских

дужника (чл. 181 ЗПППА); прекршаје одговорних лица у Пореској управи (чл. 182 ЗПППА) и прекршај из чл. 112а Закона о порезу на добит правних лица.

Кандидат ће у дисертацији поставити јасну границу између, с једне стране, законите пореске евазије која није релевантна са становишта пореских деликата и, с друге стране, незаконите пореске евазије против које је неопходно поставити ефективна системска решења. Циљ докторске дисертације је да, кроз детаљно критичко сагледавање свих шест пореских кривичних дела и пореских прекршаја, кандидат испита „отпорност“ српског правног система на поједине моделе незаконите пореске евазије. Циљ није само нормативна анализа законског одређивања пореских деликата у Србији, већ и предлагање одређених решења у погледу измене кривичних и прекршајних правила у Србији, уз уважавање принципа правне сигурности, којима би се, по мишљењу кандидата, побољшала заштита јавних прихода.

3. Опис оквирног садржаја (структуре по поглављима) дисертације

Након Уводног излагања, кандидат ће у првој глави докторске дисертације да укаже на различите облике избегавања плаћања пореза. Законита евазија подразумева поступке пореског дужника којима се избегава плаћање пореза, а који не представљају повреду закона. Она подразумева легитимно избегавање пореза, кроз, на пример, уздржавање од потрошње опорезованих производа, и нелегитимно избегавање или минимизовање пореза, које претпоставља злоупотребу закона стварањем вештачке (артифицијелне) правне конструкције и коришћењем правних празнина у пореским законима. Нелегитимном законитом пореском евазијом се онемогућава остваривање циљева ради којих је закон донет, тј. закон се не крши, али се „изиграва“. Илустрације ради, може да се оснује привредно друштво чија је искључива сврха да фигурира као купац удела које продају чланови другог привредног друштва који су физичка лица, како би се избегла квалификација тог дохотка као исплата дивиденде на коју се плаћа порез по одбитку на приход од капитала по стопи од 15%.

Незаконита пореска евазија постоји када порески обвезник својим радњама повреди закон и тиме нанесе штету фискусу. Српски законодавац је прописао бројне кажњиве облике понашања, па би се могло рећи да је реч о *numerus clausus* ситуацијама. Због тога кандидат структуру докторске дисертације поставља на начин који је ближи кривичном него пореском праву, у смислу да се анализа врши кроз сваки од законом прописаних облика пореских деликата. Међутим, с обзиром на то да су радње извршења пореских деликата бланкетног карактера, њиховој анализи приступа са становишта пореског права. У том контексту, кандидат ће пажњу такође посветити и облику пореске контроле који се односи на откривање пореских кривичних дела и њихових учинилаца и улогу коју у спровођењу те контроле има Пореска полиција, као посебни организациони део Пореске управе Републике Србије.

У другој глави кандидат ће дефинисати појам деликта уопште, како би потом направио јасно разграничење између кривичних дела и прекршаја.

У наредној, трећој глави докторске дисертације детаљној анализи биће подвргнута кривична дела која инкриминише позитивно пореско законодавство у ЗПППА, при чему се у обзир узимају не само законска решења, већ и релевантна судска пракса. Ђокић, са аспекта предмета свог истраживања, пореско законодавство одређује као основно

законодавство. Пореска кривична дела регулисана Законом о пореском поступку и пореској администрацији су: неосновано исказивање износа за повраћај пореза и порески кредит, затим угрожавање наплате пореза и пореске контроле, недозвољен промет акцизних производа и недозвољено складиштење робе. Сваком од ових дела биће посвећен посебан одељак у докторској дисертацији. Ђокић ће указати на примере из праксе српских судова у којима је занемарено да је реч о бланкетним кривичним делима, те да је радњу извршења (на пример, код дела недозвољеног промета акцизних производа) неопходно употпунити одговарајућим материјалноправним пореским прописима, како би се обезбедила правилна примена кривичног материјалног права. У својој анализи указаће на различите спорне моменте (на пример, да код пореског кривичног дела неосновано исказивање износа за повраћај пореза и порески кредит постоји законска неусаглашеност правила које предвиђају на који начин се остварује право на повраћај пореза и радње извршења кривичног дела). Такође, настојаће да понуди одговоре на питања од значаја за одређивање (ширине) зоне инкриминације код неких пореских кривичних дела (нпр. да ли ће се радити о кривичном делу недозвољено складиштење робе у случају да документација о пореклу истовремено није пратила складиштење робе; изостављање из зоне инкриминације пореског кривичног дела неосновано исказивање износа за повраћај пореза и порески кредит споредних пореских давања, на чији повраћај обвезник такође има право; и др.).

Анализи ће потом подврћи два (пореска) кривична дела уређена Кривичним закоником Србије – пореску утају и неуплаћивање пореза по одбитку. Ђокић сматра да термин „пореска утаја“ није адекватан, већ би се пре могло говорити о „пореској превари“, пошто обвезник лажно приказује или прикрива чињенице од значаја за утврђивање његове пореске обавезе, а не присваја туђу покретну ствар која му је поверена или коју је нашао. Пореска утаја је бланкетно кривично дело, јер дефиниција радње извршења из КЗ није довољна за одређивање незаконитог понашања, већ упућује на примену пореских материјалних прописа. У дисертацији Ђокић намерава да се, између осталих, усредсреди и на одговоре на следећа питања која поставља: Да ли је могуће саучесништво код незаконите евазије појединих пореских облика? У којој фази пореског поступка би Пореска управа требало да посвети нарочиту пажњу на потенцијалне саучеснике? Које лице може бити извршилац кривичног дела пореске утаје? Да ли је извршилац кривичног дела пореске утаје и лице које у намери да други порески обвезник (а не он) потпуно или делимично избегне плаћање пореза, учини неку од алтернативних радњи извршења? У контексту последњих измена КЗ-а кандидат указује на проблем код примене пореских материјалних прописа у кривичном праву. Реч је о измени закона којом је из дефиниције пореске утаје брисана реч „законитих“, при одређивању прихода о којима се достављају лажни подаци од значаја за опорезивање. Истраживање је показало да се у кривичноправној литератури, у вези са наведеном изменом КЗ, истичу најмање два проблема. Први проблем се темељи на становишту да се незаконито стечени приходи уопште не могу опорезовати, па да је зато њихова пријава ирелевантна са аспекта кривичног права. Међутим, Ђокић сматра да је тај став противречан начелу фактицитета из чл. 9, ст. 3 ЗПППА. Други проблем је могућност аутоинкриминације, који би се могао представити следећим питањем: Да ли подношењем пореске пријаве у погледу незаконито стечених прихода или имовине обвезник себе излаже кривичном гоњењу због начина на који је стекао те приходе или имовину, а уколико пореску пријаву не поднесе, кривичном гоњењу због пореске утаје?

У наредном одељку исте главе кандидат указује да је кривично дело неуплаћивање пореза по одбитку оmissивно кривично дело, које је логички неусаглашено са кривичним делом пореске утаје, и у том смислу анализи ће подврћи следећа питања: Да ли из радње извршења овог кривичног дела произлази да није могуће извршити кривично дело пореске утаје уколико је реч о порезу који се плаћа по одбитку? У чему се огледа намера избегавања плаћања пореза по одбитку уколико је порески обвезник дуговани порез обрачунао? Да ли се овим кривичним делом кривичном гоњењу излажу савесни порески обвезници?

Дисертација ће се, у оквиру ове главе, детаљно бавити битним одликама пореских кривичних дела које их, поред карактеристичног објекта заштите (фискус, тј. јавни приходи), издвајају од других облика деликтног понашања. У том смислу, кандидат наводи: пореска кривична дела могу се извршити само умишљајно; у већини случајева захтева се одређени праг повреде друштвених вредности; код свих пореских кривичних дела, изузев код недозвољеног промета акцизним производима, као обавезна прописана је и новчана казна уз казну затвора.

У четвртој глави кандидат ће истраживање наставити анализом пореских прекршаја. Најпре ће истаћи карактеристику која пореске прекршаје издваја од других прекршаја. Наиме, прекршаји се могу прописивати законом или уредбом, односно одлуком скупштине аутономне покрајине, скупштине општине, скупштине града и скупштине града Београда. Међутим, порески прекршаји се не могу прописати подзаконским актима. Порески прекршаји су прекршаји одредаба садржаних у пореским законима који су прописани у ЗПППА (општи порески прекршаји правних лица и предузетника: неподношење и неблаговремено подношење пореске пријаве, необрачунавање, неплаћање и неблаговремено плаћање пореза; пријављивање мањих износа пореза и давање нетачних података у пореској пријави; недостављање документације уз пореску пријаву, евиденционих пријава и захтева, обавештења, докумената и других података; поступање супротно правилима пословања прописаних пореским законом), прекршаји прописани у материјалним пореским законима (Закону о порезу на добит правних лица), као и прекршаји одредаба садржаних искључиво у ЗПППА (посебни порески прекршаји: порески прекршаји пореских обвезника – физичких лица; неподношење информативне пореске пријаве; порески прекршаји пореских посредника и других пореских дужника; прекршаји одговорних лица у Пореској управи). Као субјект прекршајне одговорности код пореских прекршаја се у већини случајева јавља правно лице. Кандидат истиче да је у српском прекршајном праву усвојен модел изведене прекршајне одговорности заснован на теорији идентификације, према којој је правно лице одговорно за прекршај уколико је учињен од стране оних лица која представљају и заступају правно лице.

У оквиру пете главе докторске дисертације Миња Ђокић ће испитивати могућности стицаја пореских кривичних дела са другим кривичним делима и пореским прекршајима. Стицај кривичних дела постоји онда када учинилац једном радњом (идеални стицај) или са више радњи (реални стицај) учини више кривичних дела за која му се истовремено суди. За потребе докторске дисертације бавиће се привидним идеалним стицајем, који постоји када једном радњом буде остварено биће више кривичних дела, али се сматра да је учињено само једно кривично дело. Ту се поставља проблем избора кривичног дела, тј. којем кривичном делу ће се дати предност.

Шеста глава је посвећена анализи начела *ne bis in idem* („забрана двоструке угрожености“) у материји пореских деликата. Кандидат је мишљења да то начело треба да онемогући не само вишеструке осуде за исти прекршај, већ и за различита казнена дела. Тако се у пракси врло често дешава да се поводом истог догађаја најпре подноси захтев за покретање прекршајног поступка, да би након тога био покренут и кривични поступак. Или обрнуто, какве су правне последице утицаја ослобађајуће или одбијајуће пресуде у кривичном поступку на могућности прекршајног гоњења, нарочито у случајевима када се ослобађајућа пресуда доноси услед примене блажег закона. У том смислу, пажња ће бити посвећена примени забране двоструке угрожености код кривичног гоњења и код прекршајног гоњења, што ће све бити поткрепљено одговарајућом праксом Европског суда за људска права.

У седмој глави ће кандидат, кроз закључна разматрања, представити резултате свог истраживања и дати одговарајуће препоруке за унапређење постојећих инкриминација деликтних понашања у области опорезивања, а у циљу заштите буџета Републике Србије.

ПОРЕСКИ ДЕЛИКТИ У СРПСКОМ ПРАВУ

Увод

Глава 1: Избегавање плаћања пореза

1. Законита евазија
 - 1.1. Легитимна евазија
 - 1.2. Нелегитимна евазија
2. Незаконита евазија
3. Пореска контрола у циљу откривања пореских кривичних дела и њихових

учинилаца

Глава 2: Појам деликата

1. Кривична дела
2. Прекршаји

Глава 3: Пореска кривична дела

1. Одређивање пореских кривичних дела
2. Пореска кривична дела регулисана пореским законодавством
 - 2.1. Неосновано исказивање износа за повраћај пореза и порески кредит
 - 2.2. Угрожавање наплате пореза и пореске контроле
 - 2.3. Недозвољен промет акцизних производа
 - 2.4. Недозвољено складиштење робе
3. Пореска кривична дела регулисана кривичним законодавством
 - 3.1. Пореска утаја
 - 3.2. Неуплаћивање пореза по одбитку
 - 3.3. Однос кривичних дела пореске утаје и неуплаћивање пореза по одбитку
4. Заједничке карактеристике пореских кривичних дела

5. Однос пореских кривичних дела која су регулисана кривичним законодавством са кривичним делима која су регулисана пореским законодавством

Глава 4: Порески прекршаји

1. Одређивање пореских прекршаја
2. Општи порески прекршаји правних лица и предузетника
 - 2.1. Неподношење и неблаговременно подношење пореске пријаве, необрачунавање, неплаћање и неблаговременно плаћање пореза
 - 2.2. Пријављивање мањих износа пореза и давање нетачних података у пореској пријави
 - 2.3. Недостављање документације уз пореску пријаву, евиденционих пријава и захтева, обавештења, докумената и других података
 - 2.4. Поступање супротно правилима пословања прописаних пореским законом
3. Посебни порески прекршаји
 - 3.1. Порески прекршаји пореских обвезника - физичких лица
 - 3.2. Неподношење информативне пореске пријаве
 - 3.3. Прекршаји из члана 180б ЗПППА
 - 3.4. Порески прекршаји пореских посредника и других пореских дужника
 - 3.5. Прекршаји одговорних лица у Пореској управи

Глава 5: Могућност стицаја пореских кривичних дела са другим кривичним делима и пореским прекршајима

Глава 6: Примена начела *ne bis in idem* у материји пореских деликата

1. Примена забране двоструке угрожености код кривичног гоњења
2. Примена забране двоструке угрожености код прекршајног гоњења
3. Пракса Европског суда за људска права

Глава 7: Закључна разматрања

Литература

4. Основне хипотезе од којих ће се полазити у истраживању

Кандидат Миња Ђокић ће своје истраживање засновати на четири основне хипотезе.

Прва хипотеза се темељи на претпоставци да примарни циљ кривичних и прекршајних правила у домену опорезивања треба да буде заштита јавних прихода. Код пореских кривичних дела и пореских прекршаја разлика која их одваја је степен друштвене опасности. Кандидат ће настојати да докаже потребу јасног разграничења пореских кривичних дела од пореских прекршаја прописивањем објективног услова инкриминације код нпр. неуплаћивања пореза по одбитку, или директног умишљаја као облика виности. Непостојање објективног услова инкриминације код учиниоца аутоматски дисквалификује кривично гоњење већ приликом обраде кривичне пријаве, док се виност може утврдити извођењем доказних радњи у фази истраге од стране Јавног тужиоца. Анализа пореских деликата ће настојати да докаже да би оптимално решење било

сужавање зоне инкриминације код пореских кривичних дела уз, са аспекта заштите фискаса, оправдано широку зону инкриминације код пореских прекршаја. На тај начин би се код пореских кривичних дела умањила могућност стицаја са другим кривичним делима и, применом принципа специјалитета, предузимало би се кривично гоњење само у погледу пореских кривичних дела. Са друге стране, у случају пореских прекршаја проширивање зоне инкриминације би обухватило све учиниоце који су својим радњама чињења, или пропуштањем дужног чињења причинили штету буџету Републике Србије, али против којих је неекономично водити кривични поступак који би буџет могао да кошта више од износа утајеног пореза.

Друга хипотеза се ослања на прву утолико што се порески прекршаји стављају у однос са пореским кривичним делима, уз примену принципа забране двоструке угрожености (*ne bis in idem*). Потврдом те хипотезе кандидат настоји да докаже неопходност уважавања принципа забране двоструке угрожености у случају ослобађајућих или осуђујућих одлука у прекршајном и кривичном поступку, на шта указује пракса Европског суда за људска права.

Трећа хипотеза у истраживању се базира на испитивању ефеката позитивног законодавства Републике Србије у области пореских деликата на специјалну и генералну превенцију код учинилаца. Кандидат жели да докаже да је, са становишта одвраћања од чињења пореских деликата, ефикаснија новчана казна од казне затвора. За доказивање те хипотезе послужиће му релевантна судска пракса, нарочито она која се односи на појаву специјалног поврата.

Четврта хипотеза почива на премиси да се код незаконите пореске евазије већих размера користе сложеније методе „агресивног пореског планирања“, чија је сврха да створе правну и економску структуру пословања које има све одлике легитимног поступања, али чији преовлађујући мотив је, заправо, евазиони. Кандидат ће хипотезу испитивати кроз импровизоване моделе симулованих правних послова, како би се доказала могућност злоупотреба на страни пореских обвезника, а које би могле да представљају порески деликт.

5. Методе које ће се у истраживању применити

Порескоправни приступ материји коју иначе регулишу кривично право и прекршајно право у Републици Србији може допринети бољем разумевању начина на који се порески деликти врше, те је нормативни приступ кроз систематику српског законодавства добар методолошки избор за анализу пореских деликата у српском праву. Догматички и егзегетички или формалнологички метод омогућавају да се открије логичка садржина релевантних порескоправних и кривичноправних норми у практичној примени. Социолошки метод ће бити коришћен како би се испитали узроци који су довели до настанка норми које уређују област пореских деликата и њиховог утицаја на буџет Републике Србије. Испитујући циљ правила која прописују пореске деликте, аксиолошки метод ће бити примењен у функцији анализе његове испуњености и формулисања става о промени норми у случајевима када циљ није остварен. Компаративни метод ће се користити у истраживању међусобног односа пореских деликата, као и односу регулативе српског законодавства у области пореских деликата са праксом Европског суда за људска права.

6. Очекивани резултат и научни допринос

Потреба за истраживачким радом на тему пореских деликата се може видети у „актуелности“ незаконите пореске евазије у Србији, нарочито последњих година, и склоности пореских обвезника да покушају да остваре пореску уштеду на незаконит начин. Само у току 2016. године је, према подацима из Закључка о усвајању Акционог плана за спровођење Националног програма за сузбијање сиве економије за 2017. годину са пројекцијом за 2018. годину (*Службени гласник РС*, бр. 88/2017), против осумњичених у области пореских кривичних дела подигнуто 1.067 кривичних пријава. Подаци о размерама незаконите пореске евазије, штета која може бити причињена буџету Републике Србије, са једне стране, и повреда закона на штету пореских обвезника у кривичним и прекршајним поступцима, са друге стране, чине потребним истраживање на тему пореских деликата.

Нормативном анализом релевантних одредби пореских и кривичног закона, као и на практичним примерима кандидат ће покушати да докаже да уочени недостаци, у спрези са постојећим системским подложностима појединих пореских облика незаконитој евазији, омогућавају избегавање пореских обавеза и пропуштање да се учиниоци процесуирају. Такође, могуће је да нејасноће при одређивању радњи извршења прошире зону инкриминације на ситуације које не би требало да буду обухваћене ни кривичним нити прекршајним правом. Анализом досадашње судске праксе Ђокић ће показати да српски правосудни систем није показао довољно интересовања или знања за комплексност пореске материје приликом примене кривичног материјалног права у поступцима поводом пореских деликата. Не ретко се, на пример, дешавало да првостепени и другостепени суд изврше погрешну квалификацију кривичног дела (нпр. да ли је у питању кривично дело пореске утаје или кривично дело неуплаћивања пореза по одбитку). Све то штети како пореским обвезницима који се појављују у својству окривљених, тако и систему јавних прихода, који је погођен „инциденцом незаконите евазије“. Резултати истраживања у овој докторској дисертацији могу да допринесу бољем разумевању у примени пореског материјалног права у кривичним и прекршајним поступцима поводом пореских деликата.

Доктрина се већ дуже време бави појединачним пореским деликтима. Међутим, наука се није бавила систематском приступом у анализи прекршаја и кривичних дела из ове области, нити истраживањем међусобног односа пореских деликата и њиховим утицајима на привредне токове. Кроз докторску дисертацију ће се систематизовати постојећа научна сазнања која се односе на предмет дисертације, а могућности практичне примене су бројне, будући да је у питању област која се перманентно мења.

Кандидат сматра да стање тренутног српског законодавства у области која је предмет ове докторске дисертације нема задовољавајући ефекат на специјалну и генералну превенцију код учинилаца пореских деликата, па у том смислу намерава да изнесе своје предлоге измена кривичног и пореског законодавства *de lege ferenda*, као и да укаже на потенцијалне правце у којима би српско законодавство, са аспекта заштите фискаса, требало да се креће када су у питању порески деликти.

7. Закључак

Имајући у виду све напред наведено, сматрамо да се тема докторске дисертације под насловом „**ПОРЕСКИ ДЕЛИКТИ У СРПСКОМ ПРАВУ**“, коју је пријавио студент докторских студија **Миња Ђокић** може прихватити и предлажемо Већу да донесе такву одлуку. С обзиром на мултидисциплинарност предложене теме, за коменторе предлажемо проф. др Гордану Илић-Попов и проф. др Игору Вуковића.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

проф. др Дејан Поповић

проф. др Гордана Илић-Попов

проф. др Игор Вуковић

ПРИЛОГ – Списак основне литературе

Anamourlis Tony, Nethercott Les, “An Overview of Tax Information Exchange Agreementst and Bank Secrecy”, International Bureau of Fiscal Documentation, Amsterdam, 2009.

Andreoni James *et al.*, “Tax Compliance”, *Journal of Economic Literature* 2/1998.

Aujean Michael, “Fighting Tax Fraud and Evasion: In Search of a Tax Strategy”, Kluwer Law International BV, 2/2013.

Бајовић Вања, „Начело *ne bis in idem*“, *Казнена реакција у Србији* (ур. Ђорђе Игњатовић), Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2014.

Baker Philip, “Recent Cases of the European Court of Human Rights”, International Bureau of Fiscal Documentation, Amsterdam, 2012.

Baker Philip, “Some Recent Decisions of the European Court of Human Rights on Tax Matters (and Related Decisions of the European Court of Justice)”, International Bureau of Fiscal Documentation, Amsterdam, 2016.

Boyer M. Martin, “Resistance (To Fraud) Is Futile”, *Journal of Risk and Insurance* 2/2007.

Brasel F. Joseph *et al.*, “Auditors' Use of Brainstorming in the Consideration of Fraud: Reports from the Field”, *Accounting Review* 4/2010.

Burgio Mario, “The abuse of Law in the Framework of the European tax law”, *Intertax* 2/1991.

Valente Piergiorgio, Carracioli Ivo, “Criminal Relevance of Avoidance Transactions in Italy: Lessons from the Dolce & Gabbana Case”, International Bureau of Fiscal Documentation, Amsterdam, October 2012.

Vanistendael Frans, “Is Tax Avoidance the Same Thing under the OECD Base Erosion and Profit Shifting Action Plan, National Tax Law and EU Law?”, International Bureau of Fiscal Documentation, Amsterdam, 2016.

Waldfoegel Joel, “Are Fines and Prison Terms Used Efficiently? Evidence on Federal Fraud Offenders”, *Journal of Law & Economics* 1/1995.

Wells T. Joseph, “Accountancy and White-Collar Crime”, *Annals of the American Academy of Political and Social Science* 1/1993.

Workman J. Douglas, “The Use of Offshore Tax Havens for the Purpose of Criminally Evading Income Taxes”, *Journal of Criminal Law and Criminology* 2/1982.

Вуковић Игор, *Прекршајно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2016.

Gely Manuelle, “Tax Offences: The Hidden face of Money Laundering”, *Intertax*, 10/2003.

Glickman Z. Andrew, “Civil Sanctions and the Double Jeopardy Clause: Applying the Multiple Punishment Doctrine to Parallel Proceedings after United States v. Halper”, *Virginia Law Review* 6/1990.

Grieser Utho, *Strafrechtliche Analyse der Umsatzsteuerhinterziehung und ihre Bekämpfung*, Centaurus, Herbolzheim, 2005.

Gutmann Daniel, "Towards a Criminalization of Tax Law: The French Approach", International Bureau of Fiscal Documentation, Amsterdam, July 2011.

Делибашић Томица, „Питање разграничења и паралелних поступака за кривично дело и прекршај“, *Правни живот* 9/2015.

Делић Наташа, „Саизвршилаштво“, *Правни живот* 9/2005.

Делић Наташа, *Нова решења опитних института у Кривичном законика Србије*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2009.

Denison V. Dwight, Eger J. Robert III, "Tax Evasion from a Policy Perspective: The Case of the Motor Fuels Tax", *Public Administration Review* 2/2000.

Dyrenge D. Scott *et al.*, "Long-Run Corporate Tax Avoidance", *Accounting Review* 1/2008.

Ђинђић Срђан *et al.*, „Раст, структурне промене и функционисање привреде Србије“, Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 1998.

Ђокић Иван, „Нехат у кривичном праву“, *Правни живот* 9/2005.

European Court of Human Rights – Factsheet, "Taxation and the European Convention of Human Rights", Press Unit, 2017.

Илић Горан, Мајић Миодраг *et al.*, *Коментар Законика о кривичном поступку*, Службени гласник, Београд, 2015.

Илић-Попов Гордана, „Пореска кривична дела у српском пореском законодавству“, *Журнал за криминалистику и право* 1/2016.

Илић-Попов Гордана, „Кривично дело одавања службене тајне у српском пореском праву“, *Журнал за криминалистику и право* 2/2014.

Kramer Jorg-Dietrich, "Abuse of law by tax saving devices", *Intertax* 2/1991.

Кулић Мирко, Милошевић Горан, „Однос кривичних дела пореске утаје и неуплаћивања пореза по одбитку у српском кривичном праву“, *Анали Правног факултета у Београду* 2/2011.

Кулић Мирко, *Пореска кривична дела*, Fin-Tax Centar, Београд, 2010.

Krosowa Augustine, Stack Steven, "The Effect of Religiosity on Tax Fraud Acceptability: A Cross-National Analysis", *Journal for the Scientific Study of Religion* 3/2006.

Лазин Ђорђе, *Привидни идеални стицај кривичних дела*, Привредна штампа, Београд, 1982.

Ловчевић Јован, *Институције јавних финансија*, Новинска установа Службени лист СФРЈ, Београд, 1975.

Luttmer F.P. Erzo, Singhal Monica, "Tax Morale", *Journal of Economic Perspectives* 4/2014.

Mason Robert, Calvin D. Lyle, "A Study of Admitted Income Tax Evasion", *Law & Society Review* 1/1978.

Милошевић Милош, *Незаконита евазија пореза на додату вредност*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2014.

Murphy Kristina, "Regulating More Effectively: The Relationship between Procedural Justice, Legitimacy, and Tax Non-Compliance", *Journal of Law and Society* 4/2005.

McBarnet Doreen, "Whiter than White Collar Crime: Tax, Fraud Insurance and the Management of Stigma", *The British Journal of Sociology* 3/1991.

Noguera A. José *et al.*, "Tax Compliance, Rational Choice, and Social Influence: An Agent-Based Model - Agent-based Simulation: Principles and Applications to Social Phenomena", *Revue française de sociologie (English Edition)* 4/2014.

Nussim Jacob, Tabbach Avraham, "Tax-Loss Mechanisms", *The University of Chicago Law Review* 4/2014.

O'Connell Ann, Brewster Kerry, "Combating Large-Scale Tax Evasion-Australia's Experience", International Bureau of Fiscal Documentation, Amsterdam, April 2008.

Поповић Дејан, *Пореско право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2016.

Поповић Дејан, *Наука о порезима и пореско право*, Институт Отворено друштво/Институт за уставну и законодавну политику, Будимпешта, Београд, 1997.

Радуловић Љиљана, „Кривично дело Пореске утаје из чл. 229 КЗ РС“, *Право и привреда* 4-6/2010.

Раонић Иван, Васић Зоран, „Пореска утаја ПДВ у Србији и феномен фантомских фирми“, *Економика* 2/2014.

Raskolnikov Alex, "Revealing Choices: Using Taxpayer Choice to Target Tax Enforcement", *Columbia Law Review* 4/2009.

Raskolnikov Alex, "Crime and Punishment in Taxation: Deceit, Deterrence, and the Self-Adjusting Penalty", *Columbia Law Review* 3/2006.

Rawlings Gregory, "Shifting profits and hidden accounts: Regulating tax havens", *ANU Press* 2017.

Reibel Rudolf, "Amnesty-Privilege-Disclosure: Managing Critical Issues in Client Relations", International Bureau of Fiscal Documentation, Amsterdam, May 2013.

Richardson Mirugia, "Figthing Tax Fraud and Tax Evasion in the EU: The 2012 Action Plan", *EC Tax Review* 4/2015.

Рисимовић Радосав, „Радња извршења кривичног дела пореска утаја“, *Журнал за криминалистику и право* 3/2016.

Russo Raffaele, Petriccione Mario *et al.*, *Fundamentals of International Tax Planing*, International Bureau of Fiscal Documentation, Amsterdam, 2007.

Slamrod Joel, "Cheating Ourselves: The Economics of Tax Evasion", *Journal of Economic Perspectives* 1/2007.

Slamrod Joel, "An Empirical Test for Tax Evasion", *Review of Economics and Statistics* 2/1985.

Соколовић Ранко, Јовашевић Драган, *Порески деликти*, Intermex, Београд, 2015.

Southworth Ann, "Redefining the Attorney's Role in Abusive Tax Shelters", *Stanford Law Review* 3/1985.

Стојановић Зоран, *Кривично право Општи део*, Правна књига, Београд, 2017.

Scholz T. John, Pinney Neil, "Duty, Fear, and Tax Compliance: The Heuristic Basis of Citizenship Behavior", *American Journal of Political Science* 2/1995.

Spreutels Jean, Grijseels Caty, "Interaction between money laundering and tax evasion: Belgian and International measures in the fight against money laundering", *EC Tax Review* 2001-1.

Thuronyi Victor, *Comparative Tax Law*, Kluwer Law International, The Hague, 2003.

Frank Margaret Mary *et al.*, "Tax Reporting Aggressiveness and Its Relation to Aggressive Financial Reporting", *Accounting Review* 2/2009.

Царић Славко *et al.*, *Коментар Закона о облигационим односима*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 1980.

Carrero Calderon Jose Manuel, Seara Quintas Alberto, "The Taxpayer's Right of Defence in Cross-Border Exchange of Information Procedures", International Bureau of Fiscal Documentation, Amsterdam, September 2014.

Correia Filipa, Reibel Rudolf, "Change of Climate in Taxation: Are you Prepared for Extended Responsibilities?", International Bureau of Fiscal Documentation, Amsterdam, June 2014.

Cozian Maurice, "What is abuse of law?", *Intertax* 2/1991.

Finnerty Chris *et al.*, *Fundamentals of International Tax Planning*, International Bureau of Fiscal Documentation, Amsterdam, 2007.

На основу члана 24. став 10. Статута Правног факултета Универзитета у Београду, Наставно-научно веће Правног факултета, на XXIV седници од 12. фебруара 2018. године, донело је

О Д Л У К У

Члан 1.

Прихвата се извештај Комисије за оцену подобности теме докторске дисертације кандидата **Миње Ђокића** и одобрава израда докторске дисертације под насловом: **"Порески деликти у српском праву"**.

Члан 2.

О извршењу ове Одлуке стараће се Декан Правног факултета Универзитета у Београду.

04-број: _____

Београд

ПРЕДСЕДНИК НАСТАВНО-НАУЧНОГ ВЕЋА
Декан

Професор Сима Аврамовић